

A group of young wild boars (piglets) are shown in a dark, forest-like environment. They have brown and white striped fur and are looking in various directions. The background is dark and out of focus.

ARGUS

DE STEM VAN SPRAKELOZE WILDE DIEREN

Verkiezingsspecial

Inhoud

- 3** *Redactie:* **Tweede Kamerverkiezingen** Toelichting op het speciale verkiezingsnummer van Argus.
- 4** *HarmNiesen:* **Verkiezingen en de opbloeiende politieke belangstelling voor dieren** Column. Na de vele slechte maatregelen die er in de afgelopen kabinetsperiodes zijn genomen ten aanzien van in het wild levende dieren, lijkt er zich nu een kentering ten gunste van die dieren af te tekenen.
- 4** *Redactie:* **Primeur: Een faunabeschermer als lijsttrekker** Toelichting op het verkiezingsprogramma van de Partij voor de Dieren, waarvan bestuurslid Marianne Thieme van De Faunabescherming lijsttrekker is.
- 6** *Pauline de Jong:* **Overzicht wijzigingen Flora- en faunawet en uitvoeringsregelingen sinds de invoering op 1 april 2002.**
- 10** *Pauline de Jong:* **Zeven vragen aan politieke partijen** Omdat uit de meeste verkiezingsprogramma's niet duidelijk wordt hoe er binnen die partij over voor De Faunabescherming belangrijke zaken wordt gedacht, legden we de politieke partijen een korte vragenlijst voor.
- 16** *Leo van den Bergh:* **Ganzenjacht-notities** De winters van 2004/05 en 2005/06. Aan de hand van enkele voorbeelden uit de Betuwe laat de auteur ons zien welke ganzensoorten daar overwinteren en wat hen daar te wachten staat.
- 19** *Betty de Jong:* **De buit van de vos** Vaste rubriek met actueel dierenleed uit de media.
- 20** *Caroline Elfferich:* **Egels in de bebouwde kom** Waarom het veelal beter is om afstervende en dode bomen niet uit de natuur weg te halen.
- 22** *Jan Bouterse:* **Wandelen in het beekdal van Renkum** Verslag van de jaarvergadering van De Faunabescherming 2006.
- 24** *HarryVoss:* **De 'plotselinge' verdwijning van jachthutjes in Noord-Holland** Jachthutten.nl Vaste rubriek.

Omslag Jonge zwijntjes (foto: Geurt Besselink).

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaaltijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens € 16,- per jaar betalen via Postbanknummer 116072 te Renkum. Sympathisanten betalen minstens € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-Nieuwsbrief. Indien u De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072. Voor adreswijziging en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: don-adm.dfb@hetnet.nl.

Bij betaling vanuit het buitenland dient men één van de genoemde codes toe te passen namelijk:

IBAN: NL36 PSTB 0000 1160 72 of BIC: PSTBNL21.

Secretariaat

Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00, E-mail: faunabescherming@wanadoo.nl.

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30, 6871 WE Renkum, Telefoon (0317) 31 84 87.

Bestuur

I. v.d. Abeele, M.C.J. Bouterse, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, N. Koffeman, H.H. Niesen, R. Stockmann, M. Thieme, S.H.D. Voss.

Medewerkers

Leo van den Bergh, Jan Bouterse, Gerard Ellenbroek, Pauline de Jong, Harm Niesen.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn, Telefoon (055) 360 36 06, E-mail: ga.ellenbroek@chello.nl.

Website

www.faunabescherming.nl.

Druk

Tesink bv, Zutphen.

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de Fauna-Knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op Postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Schelthoutplantsoen 10, 1701 NG Heerhugowaard.

Doelstelling

De Faunabescherming is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid. De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het bekend maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Tweede Kamerverkiezingen

In dit nummer van Argus besteden we uitgebreid aandacht aan de komende kamerverkiezingen en zoals u van ons mag verwachten concentreren wij ons daarbij op de rol die dieren spelen in de verschillende verkiezingsprogramma's en op de manier waarop de partijen denken over onderwerpen die voor ons als faunabeschermers van belang zijn. Dat eerste laat zich gemakkelijk kwantificeren door de verkiezingsprogramma's door te nemen op het voorkomen van voor faunabeschermers belangrijke trefwoorden als dier, fauna en jacht.

Natuurlijk zegt het aantal gevonden trefwoorden niet alles over de ingenomen standpunten, maar ze vormen wel een belangrijke indicatie voor de aandacht die een partij geeft aan deze onderwerpen. In onderstaand overzicht ziet u de resultaten.

	PvdA	CDA	VVD	SP	Groenlinks	066	Christenunie	PvdD
Dier	14	8	1	21	17	18	43	561
Jacht	0	0	0	2	1	4	0	24
Fauna	1	1	0	0	0	0	1	14
Totaal	15	9	1	23	18	22	44	599

Er zijn drie partijen die een verbod op de plezierjacht bepleiten: Groenlinks, SP en Partij voor de Dieren. D66 wil dat de jacht beperkt wordt. De andere partijen laten de jacht onbesproken in hun verkiezingsprogramma's.

Een buitengewoon magere oogst, gelet op het feit dat er in de komende kabinetsperiode een grote inhaalslag zal moeten worden gemaakt om dieren de rechten terug te geven die ze ontnomen zijn onder de drie kabinetten Balkenende.

Omdat uit de meeste verkiezingsprogramma's niet duidelijk naar voren komt hoe binnen een partij over cruciale onderwerpen als jacht op ganzen, kokkelvisserij, jagen in natuurgebieden, enzovoorts wordt gedacht, hebben we over deze onderwerpen zeven vragen opgesteld, die aan de verschillende politieke partijen zijn voorgelegd. Op pagina 10 en volgende leest u de resultaten van deze enquête. De antwoorden op onze vragen geven een goed beeld van het dier(on)vriendelijk denken binnen de ondervraagde partij. Aan u de eer om uit te maken wat u met deze resultaten doet.

Op pagina 4 wordt het verkiezingsprogramma van de Partij voor de Dieren belicht. Reden hiervoor is de bijzondere positie die deze partij in de verkiezingen inneemt door zo expliciet de aandacht voor dieren centraal te stellen. Daar komt natuurlijk nog bij dat haar lijsttrekker Marianne Thieme bestuurslid is van De Faunabescherming...

Welke keuze u ook maakt, weeg het belang van dieren zwaar mee in uw stem op 22 november. Dieren hebben geen stem, in dat opzicht zijn ze van ons afhankelijk!

Redactie

Verkiezingen en de opbloeiende

Verkiezingen, op 22 november voor de Tweede Kamer en begin volgend jaar voor de provinciale Staten, beheersen het nieuws. Daarin spelen dieren voor het eerst sinds jaren een rol van betekenis. Natuurlijk is dat voor een belangrijk deel te danken aan het feit, dat een speciale partij voor de dierenbelangen niet alleen meedoet, maar zelfs een goede kans maakt daadwerkelijk in de Kamer gekozen te worden. Dat zit de overige partijen helemaal niet lekker en dwingt hen het onderwerp 'dieren' in brede zin veel meer aandacht te geven. Maar ook het beleid van de verschillende kabinetten Balkenende van de afgelopen jaren is aanleiding voor het algemene gevoel van ongenoegen onder natuur- en dierenliefhebbers. Ongetwijfeld wordt dat ongenoegen versterkt door de arrogantie die de voor dit beleid verantwoordelijke partijen ten toon spreiden. Zij, CDA, LPF, VVD en meestal ook CU, houden vol dat er van enige vorm van dieronvriendelijkheid geen sprake is en dat de volstreekte uitholling van de Flora- en faunawet slechts gezien moet worden als een kleine, praktische aanpassing. Al die aandacht heeft geresulteerd in een hoop onderzoek naar de standpunten van de politieke partijen. In de media zijn regelmatig discussies maar we doen zelf ook het één en ander. Wij hebben de partijen zeven vragen voorgelegd, waarop de meeste een uitgebreid antwoord hebben

gegeven (zie pagina 10). Op 15 oktober vond in Amsterdam het Grote Politieke Dieren Debat plaats, waar vrijwel alle partijen aanwezig waren. En de Dierenbescherming heeft een enquête laten houden onder de Nederlandse bevolking. Al deze gebeurtenissen leveren een berg aan informatie op. En hoewel we ons als Faunabescherming zoals steeds op het standpunt stellen dat we geen stemadviezen geven, kan de aandachtige lezer na van deze berg kennis te hebben genomen daar hopelijk zijn of haar voordeel mee doen. Als we in dit land werkelijk vinden dat geen enkel beschaafd mens louter voor zijn eigen plezier in het wild levende dieren mag doden, zou dat bij de komende verkiezingen best eens tot uiting mogen komen. Uit de enquête van de Dierenbescherming blijkt slechts drie procent van de bevolking het hiermee niet eens te zijn. Hoe is het dan mogelijk dat er uitsluitend om deze reden zo'n twee miljoen dieren geschoten worden? Het antwoord volgt eigenlijk ook uit deze enquête: iets minder dan de helft van de bevolking vindt het namelijk wél gerechtvaardigd dat dieren worden geschoten om 'de populatie te beheren' of om 'belangrijke schade te bestrijden'. Jagers en boeren zijn er dus kennelijk in geslaagd de bevolking te doen geloven dat er vrijwel uitsluitend om deze redenen van 'beheer' wordt geschoten. Wij weten wel beter. Een

Primeur

Een faunabeschermer als

Marianne Thieme,
lijsttrekker van de PvdD.

Op 22 november zal duidelijk worden of dieren een beter leven mogen verwachten, of dat het zeer dieronvriendelijke kabinetsbeleid van de afgelopen drie kabinetten Balkenende wordt voortgezet. Als stichting De Faunabescherming hebben we geen partijpolitieke voorkeuren, maar we willen u wel graag oproepen er alles aan te doen een diervriendelijke kamermeerderheid mogelijk te maken.

De traditioneel diervriendelijke partijen, GroenLinks, SP, PvdA, D66 en in iets mindere mate de Christenunie, hebben in hun partijprogramma's maar heel weinig woorden gewijd aan de bescherming van de belangen van in het wild levende dieren. Dat ligt anders voor de Partij voor de Dieren (PvdD), die aangeeft op te willen treden als 'haas in de marathon', met andere woorden de andere zich diervriendelijke partijen voortdurend tot aanjager en geheugensteun te zijn.

De lijst wordt aangevoerd door Marianne Thieme, bestuurslid van De Faunabescherming. Een primeur!

Omdat de PvdD de enige partij is die zeer expliciet en uitvoerig ingaat op de positie van vissen en in het wild levende landdieren en vogels, geven wij van deze beide hoofdstukken uit het PvdD verkiezingsprogramma een samenvatting. Vergelijk deze met die van andere partijen, spreek andere partijen aan op eventuele omissies en maak uw eigen afweging. Wij kunnen niet meer dan de wens uitspreken dat er op 22 november een dieren natuurvriendelijke meerderheid gekozen wordt in het

politieke belangstelling voor dieren

andere reden dan het eigen plezier is er niet. Elke jager geeft duizenden euro's per jaar uit aan zijn hobby. Omdat hij zo te doen heeft met die arme boeren? Omdat hij zo begaan is met het lot van al die onder overbevolking lijdende diersoorten? Natuurlijk niet. De enige methode om het systeem overeind te houden is zorgen voor macht, voor politieke invloed. Nou, dat hebben ze gedaan. De afgelopen jaren hadden CDA, LPF en VVD de meerderheid in de Kamer én een woordvoerder met wel zéér nauwe banden met de boeren/jagerswereld. En dat zal, als het aan hen zelf ligt, na de verkiezingen niet anders zijn. Wij hopen natuurlijk dat ze die kans niet krijgen, maar de keus is aan u. Om u daarbij behulpzaam te zijn vindt u in dit nummer de standpunten van de partijen voor zover die met onze wilde fauna te maken hebben en voor zover wij die hebben kunnen achterhalen. Maar een waarschuwing is op zijn plaats: vooral tijdens het Groot Politiek Debat deden sommige politici uitspraken die volledig in strijd lijken te zijn met hun daden uit de afgelopen jaren! Woorden en daden hoeven niet noodzakelijkerwijs overeen te komen. En zelfs de meest dieronvriendelijke partij, het CDA, vond zichzelf absoluut niet dieronvriendelijk. Te veel partijen blijken geheel mee te gaan in de achterhaalde redeneertrant van de jagers. Zij gaan voorbij aan het simpele feit dat jacht slechts,

en in het gunstigste geval, symptoombestrijding is. En daarmee in principe geen doeltreffende manier van handelen. Deze partijen gaan er vanuit dat er zoiets zou bestaan als een eeuwigdurend en onveranderlijk 'natuurlijk evenwicht', terwijl in werkelijkheid niets veranderlijker is dan de natuur. Dat de ene diersoort 'schade' zou kunnen toebrengen aan een andere diersoort is een biologisch onzinnige gedachte. En dat 'natuurlijke vijanden' de populaties van zich snel en massaal voortplantende diersoorten in toom zouden kunnen houden is een volstrekt achterhaalde gedachte. Samenvattend kunnen we tot de conclusie komen dat er een reële mogelijkheid is dat er na 22 november een sterk verbeterd beleid ten aanzien van de wilde fauna tot stand komt. Maar.... dan moeten alle partijen zich wel houden aan hun eigen standpunt. En dan moet er een einde komen aan het uitgesproken populisme van zo'n groot aantal partijen. Klakkeloos napraten van lieden, die handelen uit eigen belang en die niet gehinderd worden door kennis die minder dan honderd jaar oud is, mag geen basis vormen voor regeringsbeleid.

Harm Niesen

lijsttrekker

parlement en dat die meerderheid dezelfde ijver aan de dag zal leggen als CDA, VVD, LPF en SGP afgelopen drie kabinetperiodes hebben gedaan toen meer dan honderd dieronvriendelijke maatregelen in recordtempo door de kamer werden geloodst. We zullen heel wat recht moeten zetten, in het belang van weerlozen dieren!

In het verkiezingsprogramma van de PvdD zijn twee hoofdstukken gewijd aan de in het wild levende dieren. Hoofdstuk twee licht de standpunten van de partij ten aanzien van de visserij toe en in hoofdstuk zes wordt uitgebreid aandacht besteed aan alle andere in het wild levende dieren. Het zou te ver voeren om deze twee hoofdstukken hier integraal op te nemen maar de korte samenvatting geeft u al een aardig beeld van de ideeën die er bij de PvdD leven. Overigens vindt u op onze website, www.faunabescherming.nl, een compleet overzicht van de standpunten van alle partijen met betrekking tot in het wild levende dieren.

Visserij

In haar verkiezingsprogramma signaleert de PvdD drie grote problemen met betrekking tot de visserij: de vangst- en dodingsmethoden, de overbevissing en de opkomst van de dieronvriendelijke, intensieve viskwekerijen. Volgens de partij gaat de vangst van vissen gepaard met ernstige verwondingen, pijn en stress bij de dieren. In de grote netten worden veel vissen

doodgedrukt of anderszins verwond en in de drijfnetten staat ze een langdurige doodsstrijd te wachten. Ook de dodingsmethoden van vis kenmerken zich door ruwheid en langdurigheid. Er dienen daarom regels te worden ontwikkeld voor het doden van vissen.

De PvdD stelt dan ook voor dat de Nederlandse overheid en de EU actief moeten werken aan de ontwikkeling van alternatieve dodingsmethoden voor paling en zeevis. Ontwikkelde alternatieven, zoals doding door elektrocutie, dienen gecertificeerd te worden.

Verder vindt de partij onder meer dat het gebruik van sleepnetten in diepzeewater, het gebruik van drijfnetten en de boomkorvisserij verboden moeten worden. Om te voorkomen dat dolfinen, walvissen en zeehonden in vissersnetten verstrikt raken moet de EU aangepaste netten en sonarsystemen voorschrijven.

Ten aanzien van de overbevissing vindt de PvdD dat er strengere controles moeten komen om vissoorten te beschermen tegen uitsterven. De Europese Commissie dient de beschikking te krijgen over eigen inspecteurs en satelliettechnieken om zo illegale visvangsten aan te pakken. Verder dient er op te worden toegezien dat Nederlandse vissersschepen niet de visbestanden van andere landen zodanig wegvangen dat de lokale bevolkingen van die landen daar ernstige hinder van ondervinden.

De PvdD constateert dat er zich zonder veel ruchtbaarheid en met steun van de Europese overheid een heuse visbio-industrie heeft ontwikkeld, waarin de aandacht voor het welzijn van de vissen sterk te wensen over laat. Ze stelt dan ook maatregelen voor in de sfeer van betere huisvesting voor vissen, ethologisch

onderzoek aan de gekweekte vissoorten en stopzetting van de financiële steun van de overheid aan viskwekerijen.

In het wild levende dieren

In het wild levende dieren moeten volgens de PvdD zo veel mogelijk met rust worden gelaten. Dat is het basisprincipe van de Flora- en faunawet, waarin de bescherming van planten en dieren centraal staat. Het doden van in het wild levende dieren is dan ook alleen bij uitzondering toegestaan, wanneer er schade aan landbouw wordt veroorzaakt of er gevaar dreigt voor de volksgezondheid of de openbare veiligheid. In de praktijk, zo stelt de PvdD in haar programma, worden ontheffingen voor het doden van dieren echter routinematig door de provincies verleend. Zij is van mening dat het Faunafonds, dat de verzoeken om ontheffing beoordeelt, onevenwichtig ten gunste van de grondgebruikers en jagers is samengesteld, waardoor verzoeken om ontheffing niet kritisch worden beoordeeld. De partij stelt dan ook voor om het Faunafonds samen te stellen uit onafhankelijke deskundigen waardoor een kritischer beoordeling van de aanvragen om ontheffingen plaatsvindt. Wat betreft het doden van in het wild levende dieren meent de PvdD dat dit uitsluitend beperkt wordt tot de enkele gevallen waarin voldaan wordt aan bovengenoemde criteria en er geen enkele, alternatieve maatregel een oplossing heeft geboden. De PvdD zet zich in haar programma onder meer in voor:

- het terugbrengen van de jacht op de zogenaamde vrijgestelde soorten tot een periode van nul dagen;
- het kwantificeren van het begrip 'belangrijke schade';
- het schrappen van artikel 4, "het reguleren van de populatieomvang van dieren", uit het Besluit beheer en schadebestrijding dieren;
- het stellen van zeer strikte eisen aan het uitzetten van uitgestorven diersoorten en
- strengere straffen op de vervolging van roofdieren, met name die van roofvogels.

Sinds de invoering op 1 april 2002

Overzicht wijzigingen Flora- en faunawet en uitvoeringsregelingen

November 2002

Motie is ingediend om overwinterende grauwe ganzen, kolganzen en smienten weer op de wildlijst te plaatsen met behoud van schade-uitkering. Motie is ingediend door Van den Brink (LPF), Schreijer-Pierik (CDA), Geluk (VVD) en Teeven (Leefbaar Nederland).

Voor gestemd: VVD, Leefbaar Nederland, CDA, LPF en Groep De Jong.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks, SP, ChristenUnie en SGP.

Motie is aangenomen, maar niet uitgevoerd. Brief minister Veerman: 'Met de totstandkoming van het Beleidskader Faunabeheer is de motie overbodig geworden'.

December 2002

Vos wordt toegevoegd aan lijst in kader van artikel 67.

Toelichting: dat betekent dat Gedeputeerde Staten van de provincies personen kunnen aanwijzen om vossen te doden ook op gronden waarvoor geen toestemming is verleend door de eigenaar. Deze aanwijzing kan worden gedaan zonder dat daartoe een onderbouwde aanvraag is ingediend. Motie ingediend door Schreijer-Pierik (CDA), Passtoors (VVD), Van der Vlies (SGP).

Voor gestemd: VVD, CDA, ChristenUnie en SGP.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks, SP. Motie is met één stem verschil verworpen.

Juni 2003

Mogelijkheid wordt geopend om weer drijf/drukjacht op wilde zwijnen uit te oefenen.

Toelichting: hiermee kan de minister, afhankelijk van het voedselaanbod, ontheffing verlenen voor het doden van wilde zwijnen door middel van een vorm van drijfjacht. Hierbij mogen de dieren in een verhouding van één drijver op één jager opzettelijk worden verontrust en opgejaagd om te worden geschoten. Provincies krijgen de bevoegdheid om vanaf 2005 ook lichtbakken toe te staan om zwijnen 's nachts te schieten.

Januari 2004

Populatiebeheer wordt toegevoegd als belang op basis waarvan ontheffing ex artikel 68 kan worden verleend voor het doden van edelherten, damherten, reeën en wilde zwijnen.

Toelichting: voordeel voor jagers is dat er geen relatie meer hoeft te worden aangetoond met schade of gevaarlijke verkeerssituaties om deze dieren te mogen doden. Imaginaire draagkrachtmodellen op papier in beheersplannen zijn nu voldoende om ontheffingen te ontvangen voor jaarlijks duizenden executies van gezonde dieren. Motie ingediend door Geluk en Blaauw (VVD) Van den Brink (LPF) Schreijer-Pierik (CDA) Van der Vlies (SGP) en Teeven (Leefbaar Nederland).

Voor gestemd: VVD, Leefbaar Nederland, CDA, LPF, ChristenUnie, SGP en Groep de Jong.

Tegen gestemd: PvdA, GroenLinks, D66, SP. Motie is aangenomen.

Maart 2004

Zwarte kraai en kauw worden, naast houtduif, konijn en mol, met ingang van april 2004 op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst.

Toelichting: dat betekent dat iedere grondgebruiker in het hele land deze

diersoorten op zijn gronden mag (laten) doden wanneer hij van mening is dat er sprake is van dreigende belangrijke landbouwschade en er geen andere oplossing mogelijk is. Er hoeft dus geen onderbouwde aanvraag te worden ingediend voor het verkrijgen van een aparte ontheffing om deze diersoorten te doden. Iedereen heeft op voorhand al toestemming gekregen. Motie ingediend door Schreijer-Pierik (CDA), Blaauw en Geluk (VVD), Van den Brink (LPF), van der Vlies (SGP), Teeven (Leefbaar Nederland) en Groep de Jong.

Voor gestemd: VVD, Leefbaar Nederland, CDA, LPF, SGP en Groep de Jong.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks, SP en ChristenUnie. Motie is aangenomen.

September 2004

De minister heeft in de uitwerking van artikel 75 zeer drastische verruimingen en versoepelingen doorgevoerd.

Toelichting: nu kan de minister bijvoorbeeld zelf ontheffingen verlenen voor het doden van dieren vanwege belangrijke overlast, ter voorkoming van ernstige schade aan vormen van eigendom anders dan gewassen en vee. Bovendien heeft de minister bij voorbaat vrijstelling verleend om allerlei werkzaamheden in land- en bosbouw en in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling uit te voeren, waarbij diersoorten mogen worden verstoord of zelfs gedood, mits de gunstige staat van instandhouding maar niet in gevaar wordt gebracht. Kortom, de economie krijgt ruim voorrang voor ecologie.

Voorts zijn bosmuis, veldmuis en huisspitsmuis in het rond gebouwen vogelvrij verklaard. En is de mol in het hele land overal vogelvrij. Dat betekent dat iedereen deze dieren mag doden. Er hoeft geen reden voor te bestaan, er hoeft aan niemand verantwoording te worden afgelegd.

Hetzelfde geldt voor verwilderde katten en verwilderde duiven die binnen de bebouwde kom mogen worden gevangen met vangkooien.

De minister legt deze verruiming van de mogelijkheden uit als 'vereenvoudiging'.

Motie ingediend door Van den Brink (LPF), Geluk (VVD), Schreijer-Pierik (CDA) en Teeven (Leefbaar Nederland).

Voor gestemd: PvdA, VVD, Leefbaar Nederland, CDA, LPF, SGP, Groep de Jong.

Tegen gestemd: D66, GroenLinks, SP, ChristenUnie. Motie is aangenomen.

September 2004

Jacht op wilde eenden, houtduiven, fazanten vanuit boten die varen met een snelheid van minder dan vijf km per uur wordt toegestaan.

Toelichting: op deze manier wordt het mogelijk gemaakt om wilde eenden per boot te achtervolgen om ze te schieten. De snelheid waarmee dat gebeurt, is in de praktijk niet te controleren en er zal dus niet handhavend worden opgetreden tegen het overschrijden van de snelheidslimiet.

November 2004

Motie is ingediend om de regering het maximumaantal van 1,5 miljoen overwinterende opvangganzen in Nederland vast te laten leggen in internationale afspraken.

Motie ingediend door Snijder-Hazelhoff (VVD) en Schreijer-Pierik (CDA).

Voor gestemd: VVD, CDA en SGP.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks, SP, ChristenUnie, LPF en Groep Wilders. Motie is verworpen.

Tevens werd motie ingediend omtrent de uitvoering van de ganzenverjaging. Verzoek was dat provincies zodanige ontheffingen verstrekken dat het mogelijk wordt gemaakt om op overvliegende ganzen te schieten.

Motie ingediend door Schreijer-Pierik (CDA).

Voor gestemd: VVD, Groep Wilders, ChristenUnie, SGP, CDA en LPF.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks, SP en Eerdmans. Motie is aangenomen.

April 2006

In artikel 65 wordt 'schade aan fauna' toegevoegd aan de belangen op basis waarvan dieren op de vrijstellingslijst kunnen worden geplaatst.

Bovendien wordt in artikel 65 opgenomen dat dieren op basis van dit artikel mogen worden bestreden ter voorkoming van dreigende schade binnen de grenzen van het werkgebied van een WBE in het huidige of het toekomstige jaar.

Toelichting: schade aan fauna is toegevoegd om vossen op de landelijke vrijstellingslijst te kunnen plaatsen.

Met de tweede toevoeging is de mogelijkheid gecreëerd om de diersoorten die op de landelijke vrijstellingslijst staan altijd en overal te doden. Het oorzakelijk verband dat eerst nog moest bestaan tussen de dreigende schade en de bestrijding wordt daarmee geheel losgelaten. Zo mogen er op grond van deze wetstekst nu houtduiven worden geschoten op geogoste percelen!

Hiermee is tevens de WBE als begrip in artikel 1 van de Flora- en faunawet opgenomen, hetgeen dergelijke jagersclubs ten onrechte een wettelijke status verschaft.

Motie 'schade aan fauna' ingediend door Schreijer-Pierik (CDA), Blaauw en Geluk (VVD), Van den Brink (LPF), van der Vlies (SGP), Teeven (Leefbaar Nederland), Groep de Jong.

Voor gestemd: VVD, Leefbaar Nederland, CDA, LPF, SGP en Groep de Jong.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks, SP en ChristenUnie. Motie is aangenomen.

Gewijzigd amendement over schade nu en volgend jaar ingediend door Schreijer-Pierik (CDA), Snijder-Hazelhoff (WD), Van den Brink (LPF) en van der Vlies (SGP).

Voor gestemd: VVD, CDA, ChristenUnie, SGP, LPF en Groep Nawijn.

Tegen gestemd: PvdA, D66, GroenLinks en SP.

April 2006

In artikel 65 vervalt de plicht om de landelijke vrijstellingslijst elke twee jaar opnieuw vast te stellen.

Toelichting: hierdoor wordt de landelijke vrijstellingslijst voortaan voor onbepaalde tijd vastgesteld en wordt lijst dus niet automatisch heroverwogen.

April 2006

Op grond van artikel 67 en 68 kunnen provincies toestemming verlenen voor het doden van dieren in gebieden kleiner dan veertig hectare, op zon- en feestdagen en op begraafplaatsen.

Toelichting: hiermee komen alle beperkingen die nog in de wet waren opgenomen te vervallen en is voor de provincies de weg vrij om in vrijwel elke situatie een ontheffing te verlenen.

Mei 2006

Minister voegt vos en Canadese gans toe aan de landelijke vrijstellingslijst.

Toelichting: de vos wordt toegevoegd vanwege schade aan weidevogels. Voor Canadese gans geldt dat het Faunafonds positief heeft geadviseerd omdat de Nederlandse populatie voor een deel bestaat uit verwilderde exemplaren.

Door de minister zijn de volgende wijzigingen al aangekondigd: Overeenkomstig het verzoek van de vaste commissie van LNV zal de wet zodanig worden gewijzigd dat bij jacht en schadebestrijding ook andere roofvogels dan slechtvalk en havik

mogen worden gebruikt en dergelijke vogels ook mogen worden getraind in het veld.

toelichting: met deze verruiming van de mogelijkheden komt de weg vrij om alle nu al gehouden roofvogels afkomstig uit de hele wereld inclusief kruisingen voor jacht te gaan inzetten in de vrije natuur. Dit leidt niet alleen tot ontsnappingen met vestiging van exoten en hybriden in de natuur als gevolg. Dit leidt ook tot een nog intensievere zwarte handel in wildvang en illegaal geïmporteerde roofvogels.

Het verbod op jacht in natuurgebieden, gebieden aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet, Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn, gaat vervallen.

Toelichting: Dat betekent dat deze gebieden weer worden opengesteld voor de plezierjacht.

Motie is ingediend door Schreijer-Pierik (CDA), Blauw en Geluk (VVD), Van den Brink (LPF), van der Vlies (SGP), Teeven (Leefbaar Nederland) en Groep de Jong.

Op 18 oktober 2006 is een nieuwe motie over jacht in natuurgebieden ingediend. Daarin wordt gevraagd om in natuurgebieden het jagen, beheren en bestrijden niet aan te merken als vergunningplichtige handelingen. Deze motie is ingediend door Schreijer-Pierik (CDA). Er is nog niet over gestemd.

Grauwe gans zal met ingang van 1 april 2007 worden toegevoegd aan de landelijke vrijstellingslijst.

Toelichting: daarmee zal de grauwe gans in de zomermaanden (1 april tot 1 oktober) ook vogelvrij worden verklaard.

Algemene conclusie

Het is zonneklaar welke partijen de Flora- en faunawet hebben gereduceerd tot nieuwe jachtwet. De KNJV als soufleur kan tevreden zijn. Maar... nieuwe Kamer nieuwe kansen én een nieuwe minister van LNV. Want buiten al deze voor de fauna dierovriendelijke Kamermoties om, heeft minister Veerman (CDA) natuurlijk zelf ook een flinke duit in het zakje gedaan om het de jagers zo plezierig mogelijk te maken.

Het ministerie van Landbouw en dat van Onderwijs hebben de

bedenklijke reputatie een sloot aan ministeriële regelingen te produceren, hetgeen wijst op slechte wetgeving.

Zo is het beleidskader ganzen inmiddels verworden tot een soort statuut buiten de Flora- en faunawet om. maar toch met verregaande, voor de ganzen slechte uitvoeringsmaatregelen. Vogelbescherming, Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zijn inmiddels uit het ganzenoverleg gestapt. Minister Veerman 'regelt' zelf dat de grauwe gans in 2007 wordt toegevoegd aan de landelijke vrijstellingslijst.

Ook de herintroductie van de drijf/drukjacht op wilde zwijnen dit najaar 'regelt' de minister zelf, gehoord het Faunafonds, de jagermeester van de Koningin en ingeschakelde scholieren die de hoeveelheid eikels moeten tellen.

En dan de schier oneindige stroom subsidies voor agrarisch natuurbeheer. Annie Schreijer-Pierik, Wien van den Brink en Janneke Snijder-Hazelhoff, allen zelf agrariër, weten er wel raad mee. Alles genereert geld. Lichte weidevogelpakketten, zware weidevogelpakketten, het schieten op ganzen met behoud van subsidie. Subsidieplafonds worden steeds eerder bereikt. Een pilot-project Boeren voor Natuur is de jongste loot aan het subsidie-infuus.

Natuurlijk is dit slechts een greep uit vele moties en regelingen die behandeld zijn in de afgelopen vier jaar. Er bestaat nog één motie die wij u niet willen onthouden en waarmee minister Cees Veerman verdwijnt. Het gaat om een motie die op 18 oktober 2006 is ingediend door Krista van Velzen (SP) en Ineke van Gent (GroenLinks). In deze motie wordt de regering verzocht de wetswijzigingen en AmvB's van de Flora- en faunawet opnieuw te bezien en de wet terug te brengen naar haar oorspronkelijke doel: bescherming van flora en fauna!

Aan u is de keuze op wie u niet gaat stemmen op 22 november aanstaande. Ik denk dat wij het u met deze informatie niet moeilijk maken.

Pauline de Jong

Juni 2003: Mogelijkheid wordt geopend om weer drijf/drukjacht op wilde zwijnen uit te oefenen (foto: Geurt Besselink).

Mei 2006: Grauwe gans zal met ingang van 1 april 2007 worden toegevoegd aan de landelijke vrijstellingslijst en daarmee wordt de grauwe gans in de zomermaanden (1 april tot 1 oktober) ook vogelvrij verklaard (foto: Jacques v.d. Neut).

Zeven vragen aan de partijen

In de verkiezingsprogramma's van de meeste politieke partijen voor de Tweede Kamerverkiezingen komt de aandacht voor onze fauna en het dierenwelzijn nauwelijks uit de verf. Om toch een goed idee te krijgen van hoe de partijen denken over deze zaken hebben we een zevental vragen opgesteld en aan de verschillende partijen voorgelegd. Deze vragen zijn hieronder weergegeven. Ze worden ingeleid door een korte beschrijving van de achtergrond. Helaas hebben sommige partijen niet tijdig gereageerd om hun antwoorden nog in dit nummer van Argus op te kunnen nemen. Van de partijen die wel reageerden, hebben we de antwoorden integraal opgenomen. Het is aan u om te beoordelen welke partijen het best passen bij uw ideeën over betere leefomstandigheden voor (in het wild levende) dieren.

1 Algemeen Flora- en faunawet
Sinds de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet op 1 april 2002 is er een groot aantal wijzigingen doorgevoerd. Zo is de wet zelf gewijzigd en zijn diverse Algemene Maatregelen van Bestuur en ministeriële regelingen, die uitvoering geven aan de wet, drastisch gewijzigd. Sommige zelfs meerdere malen. Vorig jaar zijn er in totaal vijftienhonderd ministeriële regelingen geproduceerd. Vooral minister Veerman maakt zich schuldig aan het onbevoegd vaststellen

van regelingen die voorbehouden zijn aan de Tweede Kamer. In een speciale bijlage bij de Staatscourant van 20 september jl. wordt de Flora- en faunawet door de heer Verschuuren, hoogleraar Europees Internationaal Milieurecht in Tilburg, getypeerd als 'het slechtste wat de Nederlandse wetgevende macht heeft voortgebracht'. 'Heel chaotisch, het krioelt van de uitzonderingsgronden en versoepelingen'. Die maken deze wet onleesbaar'.
Vraag: Is uw partij bereid deze wijzigingen en versoepelingen terug te draaien en

de wet, zoals deze is bedoeld ter bescherming van in het wild levende dieren, in ere te herstellen?

2 Kokkelvisserij

De kokkelvisserij zijn voor 85 miljoen euro uitgekocht uit de Waddenzee.

Vraag: Hoe staat uw partij tegenover voortzetting van de mechanische kokkelvisserij, door dezelfde bedrijven in gebieden met eenzelfde beschermde status als de Waddenzee, zoals de Oosterschelde, de Westerschelde en de Voordelta?

3 Jacht in natuurgebieden

Op dit moment is de jacht op wild, konijn, haas, fazant, wilde eend en houtduif op grond van artikel 46 van de Flora- en faunawet niet toegestaan in gebieden aangewezen als Habitatrictlijn-, Vogelrichtlijn- of Natuurbeschermingswetgebied. Jacht op wild heeft geen ander doel dan het plezier dat de jager eraan beleeft. Wel is het altijd mogelijk om op basis van een ontheffing toe te staan dat in een dergelijk gebied dieren worden gevangen of gedood wanneer dat noodzakelijk is voor het bestrijden van landbouwschade of in het belang van volksgezondheid of openbare veiligheid.

Vraag: Hoe staat uw partij tegenover het voornemen van de minister van Landbouw om artikel 46 uit de Flora- en faunawet te schrappen, waarmee het verbod op plezierjacht in natuurgebieden komt te vervallen?

Wanneer uw partij daar voorstander van is kunt u dan aangeven wat het argument is om jacht in natuurgebieden toe te gaan staan?

4 Ganzenproblematiek

Uit onderzoek en uit de praktijk is gebleken dat de tachtigduizend hectare foerageergebied volstrekt onvoldoende is om alle in ons land overwinterende ganzen in rust te laten foerageren. Bovendien blijkt uit de ervaringen van de afgelopen jaren dat de ganzen ook in deze foerageergebieden niet met rust worden gelaten en dat de jagers bij het verjagen met behulp van het geweer van de overige percelen de voorwaarden massaal hebben overtreden.

Daarnaast wijzen wij op het feit dat er in 2003 in totaal een bedrag van drie miljoen euro werd uitgekeerd voor schade aangericht door grauwe ganzen en kolganzen. En in 2004 ging het in totaal om twee miljoen euro. Jaren waarin alle schade aangericht door ganzen volledig werd vergoed en er van de grondgebruikers niet werd verwacht dat zij enige inspanning leverden om de ganzen van hun land te weren of te verjagen. In september 2004 heeft de minister in een brief aan de Tweede Kamer aangekondigd dat de kosten van het nieuwe beleid voor de ganzen voor wat betreft de gedoogvergoedingen en de schadevergoedingen uiteindelijk zal neerkomen op tien tot twaalf miljoen euro. Terwijl wordt gezegd dat dit nieuwe beleid noodzakelijk is om de kosten in de hand te houden blijkt nu dat de kosten vier tot vijf keer zo hoog zullen worden als het totaalbedrag dat in 2003 en 2004 is uitgekeerd als tegemoetkoming in ganzenschade!

Vraag: Is uw partij het eens met het beleid van het ministerie van Landbouw om een beperkte hoeveelheid hectares aan te wijzen als foerageergebied voor ganzen en dat deze vogels buiten deze aangewezen gebieden mogen worden afgeschoten?

Zo ja, is uw partij voorstander van het beperken van de ganzenpopulatie.

Zo nee, wat is dan het standpunt van uw partij omtrent het beleid ten opzichte van ganzen gedurende het gehele jaar?

5 Roofvogels

De minister van Landbouw is voornemens om artikel 50 van de Flora- en faunawet zodanig te wijzigen dat het voor valkeniers mogelijk is om bij de jacht en bij beheer en schadebestrijding andere soorten roofvogels te gebruiken dan slechtvalk en havik en om deze vogels ook in het veld te trainen.

Vraag: Is uw partij voorstander van het openen van de mogelijkheid om bij de jacht en bij schadebestrijding gebruik te gaan maken van alle mogelijke soorten roofvogels? Zo ja, hoe denkt uw partij dan te gaan voorkomen dat hierdoor allerlei illegale praktijken in de hand worden gewerkt, zoals het uithalen van nesten en wildvang. En hoe denkt uw partij te kunnen garanderen dat er als gevolg van het ontsnappen van deze vogels niet overall populaties ontstaan van uitheemse roofvogelsoorten inclusief hybriden en er geen vermenging gaat optreden met aanwezige inheemse roofvogels?

6 Houden van gezelschapsdieren

Het houden van dieren door particulieren veroorzaakt tal van problemen. Zo treden er welzijnsproblemen op als gevolg van onoordeelkundige verzorging en ontoereikende huisvesting. Daarnaast veroorzaken ontsnapte of opzettelijk losgelaten uitheemse diersoorten een toenemend probleem in het buitengebied, wat betreft landbouwschade, faunavervalsing en hybridisering met inheemse soorten. Om deze problemen aan te pakken dient het beleid gericht te zijn op preventie. Door het houden van dieren door particulieren aan banden te leggen en door er strikte voorwaarden aan te verbinden worden deze problemen bij de bron aangepakt.

Vraag: Wat is het standpunt van uw partij inzake het opstellen van een lijst van diersoorten die wel door particulieren mogen worden gehouden (zogenaamde positieflijst) waardoor het houden van alle andere soorten automatisch verboden is?

7 Muskusratten

Recent is door Alterra een rapport Muskusrattenbestrijding in Nederland: Een quick scan naar nut, noodzaak en alternatieven verschenen. Uit dit rapport is gebleken dat er feitelijk niets bekend is over de effectiviteit van de muskusrattenbestrijding in Nederland. Het geeft aan dat er tot op heden nooit onderzoek is uitgevoerd naar de aard en omvang van graafschade in relatie tot de aanwezigheid van muskusratten. Er is derhalve nooit aangetoond dat de bestrijding van muskusratten effectief is en zelfs niet dat bestrijding nodig is. Uit dit rapport blijkt wel dat er geen sprake is van een acute bedreiging van de veiligheid, mits er regelmatige controle- en herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd. Veiligheidsrisico's zijn met de huidige bestrijding ook niet uit te sluiten.

Vraag: Is uw partij bereid om de muskusrattenbestrijding stop te zetten en om de 31 miljoen euro, die nu jaarlijks wordt uitgegeven voor de bestrijding van muskusratten, in te gaan zetten voor het aanbrengen van structurele voorzieningen op kwetsbare plaatsen en voor controle- en herstelwerkzaamheden?

Zo niet, kunt u dan aangeven op basis van welke argumenten uw partij nog steeds van mening is dat de huidige muskusrattenbestrijding zinvol en noodzakelijk is?

ChristenUnie

1 *Algemeen Flora- en faunawet*
De wet verdient op dit moment inderdaad geen schoonheidsprijs. De ChristenUnie zal het opnieuw herzien van deze wet dus zeker niet tegenhouden.

2 *Kokkelvisserij*
De ChristenUnie is voorstander van een verduurzaming van de visserij, vanuit ecologisch én economisch perspectief (herstel visstand, duurzamer vangstmethoden, energiebesparing). Tegelijk is de visserij gebaat bij stabiele vangsthoeveelheden om de sanering en herstructurering van met name de kottervloot te laten slagen. Daarom wil de ChristenUnie dat de overheid indien nodig voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor verdere sanering en vooral de innovatie stimuleert in vangstmethoden zodat een gezonde en duurzame bedrijfstak blijft bestaan. Het Europese visserijbeleid moet gericht zijn op het scheppen van gunstige randvoorwaarden. Daarbinnen kan door goed rentmeesterschap een sociaal-economisch en ecologisch verantwoorde exploitatie van de visbestanden tot ontwikkeling komen.

3 *Jacht in natuurgebieden*
De ChristenUnie staat hier kritisch tegenover, omdat zij nog niet overtuigd is door de argumenten van de minister.

4 *Ganzenproblematiek*
De ChristenUnie is een voorstander van het aanwijzen van foerageergebieden, omdat het aantal ganzen dat in Nederland 'rust' toeneemt. Dat betekent niet dat de ChristenUnie daarom zomaar instemt met het afschieten van vogels buiten deze gebieden. Ganzen moeten naar de aangewezen gebieden gelokt worden, waardoor de ganzen voor minder overlast zorgen maar ze ook niet het risico lopen afgeschoten te worden.

5 *Roofvogels*
Nee, de ChristenUnie is hier geen voorstander van, omdat de ChristenUnie nog niet overtuigd is van de noodzaak. Bovendien is de ChristenUnie geen voor-

stander van het naar Nederland halen van uitheemse diersoorten. Alleen al het argument dat er vermenging op kan treden, hybride soorten enzovoorts is voor de ChristenUnie reden om hier kritisch over te zijn.

6 *Houden van gezelschapsdieren*
Het opstellen van een positieflijst lijkt de ChristenUnie een goed idee. Iedereen is gebaat bij duidelijkheid en een lijst schept deze duidelijkheid.

7 *Muskusratten*
Dit is een punt van overleg. Als de effectiviteit van de bestrijding inderdaad nihil is, dan moet er wat veranderen. Aan de andere kant moeten we niet vergeten dat we in Nederland erg gebaat zijn bij 'waterveiligheid', zoals stevige dijken. Aandacht hiervoor mag dus niet verslappen.

SP

1 *Algemeen Flora- en faunawet*
Ja. Helaas leert de ervaring dat iedere keer dat de Flora- en faunawet in de Tweede Kamer wordt besproken de situatie slechter wordt, aangezien de dieronvriendelijke meerderheid elke verbetering teruggedraait. Anno 2006 wordt nog steeds of weer op grote schaal gejaagd, vaak in gevallen waar schade niet door een onafhankelijke deskundige is vastgesteld, of waar andere manieren om de schade te voorkomen niet serieus zijn toegepast. Bescherming is geen regel meer, maar is uitzondering en Nederland is één grote schiettent geworden. De feitelijke situatie is voor diersoorten slechter dan voor de Flora- en faunawet in werking trad. Als het aan de SP ligt, worden alle vrijstellingen, wijzigingen en uitzonderingen gewoon weer teruggedraaid en gaat de Flora- en faunawet weer dienen waarvoor hij is opgericht: bescherming van flora en fauna. Nu dient hij alleen ter bescherming van de jacht.

2 *Kokkelvisserij*
Onder stevige druk van de SP zijn de kokkelvisserij in de Waddenzee gelukkig uitgekocht. Kanttekening daarbij is

wel dat de boten zijn verkocht aan (ontwikkelings)landen, waardoor de schadelijke praktijken gewoon worden voortgezet in gebieden vergelijkbaar met het Waddengebied.

Onderzoek stelt met vijftien procent zekerheid vast dat mechanische kokkelvisserij leidt tot een slibarmere bodem op de korte én lange termijn, terwijl de bodem de spil van de kust-ecologie is. Mechanische kokkelvisserij past dus niet in natuurgebieden, of het nu de Waddenzee, de Westerschelde of de Voordelta is.

3 *Jacht in natuurgebieden*
De SP is tegen het schrappen van elk artikel dat de plezierjacht mogelijk maakt. Sterker nog, alle jacht op dieren moet worden verboden, tenzij er sprake is van groot gevaar voor de volksgezondheid of onoverkomelijke schade aan bijvoorbeeld dijken, en er geen alternatieven voorhanden zijn. Overigens is 'plezierjacht' nu al mogelijk, veel diersoorten worden immers bejaagd zonder noodzaak. Zo is de weer toegestane drukjacht op zwijnen niets anders dan jacht voor vermaak.

4 *Ganzenproblematiek*
Op zich is er niets mis met het aanwijzen van foerageergebieden. Het is echter een lapmiddel, aangezien ze volop beschoten worden aan de randen van de gebieden. Het kabinet zal een heldere keuze moeten maken. In jachtminnend Nederland is het belangrijk dat ganzen ergens rust krijgen. Het aantal hectare fourageergebied is echter veel te weinig en zou ook niet nodig zijn als er naar alternatieven wordt gezocht. Onderzoek toont aan dat het schieten van ganzen weliswaar lokaal kan helpen de aantallen te verkleinen, maar om landelijk een aantalsvermindering tot stand te brengen zal jaarlijks minstens vijftig procent van de gehele populatie geschoten moeten worden. Dat is natuurlijk onzin en onnodig. Duurzame methoden als het ongeschikt maken van gebieden waar de jonge ganzen opgroeien, het creëren van opvanggebieden voor niet-broedende, rondzwervende ganzen, het afrasteren van kwetsbare percelen naast natuurgebieden en een andere inrichting van het landschap waardoor het contact tussen ganzenpopulaties en aangrenzende landbouwgebieden wordt verminderd, kunnen op lange termijn de schade beperken. De SP heeft onlangs minister Veerman kunnen overtuigen

eerst naar oplossingen te zoeken voordat hij grauwe ganzen op de vrijstellingslijst plaatst.

5 *Roofvogels*
Nee. Door roofvogels te gaan gebruiken loop je het risico op het uithalen van nesten door jagers en het vangen van wilde roofvogels. Een ander risico is dat uitheemse roofvogelsoorten gebruikt gaan worden en de (internationale) handel in deze vaak bedreigde diersoorten toeneemt.

6 *Houden van gezelschapsdieren*
De SP pleit al jaren voor een positieflijst. Het 'nee-tenzij' principe waarop een positieflijst gebaseerd is, gaat uit van de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier. De minister wilde echter een negatieflijst. Een negatieflijst is een onmogelijk instrument omdat de lijst van niet te houden dieren vrijwel onbeperkt is.

Nederland loopt voorop waar het gaat om de internationale handel in exotische dieren. De economische belangen zijn groot. Het zou onverstandig zijn deze belangen de vrije hand te geven door als overheid de verantwoordelijkheid naast zich neer te leggen. Onder stevige druk van de oppositie van de Kamer laat de minister nu gelukkig eindelijk onderzoek doen naar een positieflijst. Hopelijk kan met een heldere positieflijst ook de groot-schalige handel op internet aangepakt worden. De SP heeft voorgesteld voor de handhaving op (illegale) handel op internet meer capaciteit en geld vrij te maken.

7 *Muskusratten*
De SP zet vraagtekens bij het beleid van muskusrattenbestrijding in Nederland. De manier waarop muskusratten worden bestreden is de SP een doorn in het oog. Vangkooien worden vaak niet diep genoeg in het water geplaatst. Doordat de dieren hierdoor wel adem kunnen halen, verdrinken ze niet direct. Ze kunnen dan dagen blijven zwemmen totdat ze door uitputting of verhongering alsnog verdrinken. De Europese commissie wil aanscherping van de tijdslimiet van de doding van muskusratten, maar minister Veerman heeft onder protest van de SP besloten dat Nederland daar niet aan kan en wil voldoen. Na jaren van bestrijding is er nog steeds geen enkele afname te zien van de populatie muskusratten, wat de vraag doet rijzen of al die investeringen niet gewoon weggegooid geld zijn.

VVD

1 *Algemeen Flora- en faunawet*
De VVD is tevreden met de Flora- en faunawet zoals deze er nu ligt. De wet biedt goede bescherming aan flora en fauna en geeft aan dat er faunabeheer plaats dient te vinden. We moeten er niet aan voorbij gaan dat het soms noodzakelijk is om bepaalde dieren tegen andere dieren te beschermen, bijvoorbeeld de bescherming van weidevogels tegen kraaien/vossen. De Flora- en faunawet dient ook aan deze noodzakelijkheid vorm te geven.

2 *Kokkelvisserij*
De VVD staat niet negatief tegenover kokkelvisserij in Oosterschelde, Westerschelde en Voordelta. Gezien de grote natuurlijke dynamiek van deze gebieden en het feit dat slechts een gering oppervlakte van de bodem wordt beroerd door visserij, is het de vraag of er daadwerkelijk significante effecten zullen optreden. Een fikse herfststorm brengt hoogstwaarschijnlijk meer beroering van de bodem met zich mee.

3 *Jacht in natuurgebieden*
Op dit moment is jacht in natuurgebieden wettelijk niet toegestaan. De VVD is bereid de wet zodanig te wijzigen dat er wel een mogelijkheid wordt geboden. Het is aan de natuurorganisaties in de desbetreffende natuurgebieden of de jacht daadwerkelijk zal worden toegestaan. Zodat per situatie een afgewogen oordeel kan worden geveld.

4 *Ganzenproblematiek*
De VVD is voorstander van het ganzenfoerageerbeleid zoals dat door minister Veerman is ingezet. De minister heeft gezegd dat de huidige populatie groot genoeg is om aan de Europese verplichtingen te voldoen.

5 *Roofvogels*
De VVD vindt dat jacht en beheer met roofvogels onder beperkte omstandigheden mag plaatsvinden.

6 *Houden van gezelschapsdieren*
De VVD is voor invoering van een zoge-

naamde positieflijst. Dit biedt duidelijkheid naar mensen toe, welk dier als huisdier kan worden gehouden. Maar deze lijst voorkomt niet dat er misschien toch nog huisdieren gehouden worden die daar eigenlijk ongeschikt voor zijn, handhaving van de lijst zal zeer lastig zijn.

7 *Muskusratten*
De VVD is voorstander van het huidige muskusrattenbestrijdingsbeleid. Goede controle- en herstelwerkzaamheden zijn natuurlijk belangrijk, maar kunnen niet altijd de problemen die veroorzaakt worden door muskusratten ondervangen. Uit veiligheidsoverwegingen is het huidige beleid dan ook noodzakelijk.

PvdA

1 *Algemeen Flora- en faunawet*
Wij vinden het inderdaad een slechte zaak dat de Flora- en faunawet door drie achtereenvolgende kabinetten Balkenende zo ontzettend is uitgekleeft. De oorspronkelijke wet was goed en al het gesleutel van de afgelopen jaren is desastreus. Wij willen veel verantwoordelijkheden terugleggen in het gebied, en niet zoals nu door de wijzigingen in de wet gebeurd is, zaken voor het hele land geregeld hebben. Wij willen een stevige rol voor provincies en de Faunabeheereenheden.

2 *Kokkelvisserij*
Wij zijn tegen mechanische kokkelvisserij, waar dan ook. Wij hadden liever gezien dat de boten waren opgekocht en gesloopt. Momenteel is het probleem dat de boten zijn verkocht aan Mauretanië en dat men daar vrolijk verder gaat. Dit is een zeer kwalijke ontwikkeling. Overigens is de kokkelsector niet met 85 maar met liefst 122,4 miljoen blij gemaakt!

3 *Jacht in natuurgebieden*
Wij zijn tegen plezierjacht. Wel vinden we dat ontheffing mogelijk moet zijn voor bestrijden van landbouwschade, belang volksgezondheid, openbare veiligheid en ten behoeve van populatiebeheer.

4 *Ganzenproblematiek*
Afgelopen oktober hebben wij de Minister scherp veroordeeld voor zijn besluit om de overzomerende ganzen op de landelijke vrijstellingslijst te zetten. Wij zijn het niet eens met het nemen van landelijke maatregelen met betrekking tot ganzenproblematiek. Wij vinden dat provincies prima in staat zijn om zelf die afweging te maken. Regionaal maatwerk in goed overleg met alle betrokken partijen in dat gebied kunnen tot veel effectievere oplossingen leiden zoals in de Ooijpolder bij Nijmegen. Wij hebben de Minister dan ook opgeroepen het advies van het SOVON-rapport te volgen.

5 *Roofvogels*
Nee, daar zijn wij geen voorstander van.

6 *Houden van gezelschapsdieren*
Wij zijn al jaren een warm pleitbezorger van het opstellen van een positieflijst. Dit omdat de negatieflijst heel erg groot is, een positieflijst is veel duidelijker. Mensen gaan anders zoeken naar uitzonderingen. Wij vinden dat consument, de branche en overheid samen verantwoordelijk zijn voor de dierenhandel. Daarom pleiten wij voor gecertificeerde dierenhandelaren zodat de consument weet waar hij goed voorgelicht wordt over de aanschaf van een dier.

7 *Muskusratten*
Wij zijn niet tegen afschaffing van de muskusrattenbestrijding. Er zijn alternatieven in ontwikkeling en zodra er goede alternatieven beschikbaar zijn vinden we dat die ook toegepast moeten gaan worden. Tot die tijd zijn we voor de huidige manier van muskusrattenbestrijding, de veiligheid van de dijken moet niet uit het oog verloren worden.

Partij voor de Dieren

1 *Algemeen Flora- en faunawet*
De Partij voor de Dieren zal niet alleen alles doen om alle versoepelingen terug te draaien, maar zal zich ook voluit inzetten voor verdergaande bescherming van flora en fauna. Daar hoort een totaalverbod op de hobbyjacht bij. Het kan en

mag niet zo zijn dat jagers dierenpolitie-agent, aanklager, rechter, beul én leverancier van de poelier zijn en tegelijk hun hobby uitoefenen waarmee jaarlijks 2 miljoen dieren gedood en een veelvoud daarvan verwond wordt. Dieren doden voor het plezier van een handjevol jagers past niet in een beschaafde samenleving en zal dus zo snel mogelijk verboden moeten worden. Zo snel als alle dier-vriendelijke maatregelen onder Balkenende I, II en III zijn afgeschaft zo snel gaan wij ze weer helpen in ere te herstellen. En verder!

2 *Kokkelvisserij*

De Partij voor de Dieren is een verklaard tegenstander van de mechanische kokkelvisserij omdat die een onderwaterwoestijn creëert en de leefomstandigheden van watervogels sterk bemoeilijkt of zelfs onmogelijk maakt. Afschaffen dus, en wel zo snel mogelijk.

3 *Jacht in natuurgebieden*

De Partij voor de Dieren is fel tegen de jacht in natuurgebieden. Het is een schande dat delen van natuurgebieden worden afgesloten voor het overige publiek om een speeltuin mogelijk te maken waar jagers ongehinderd hun gang kunnen gaan met het bijvoeren en afschieten van dieren. 'Rustgebied voor het grofwild' is een eufemistische uitdrukking voor 'laatste rustplaats voor het grofwild' of 'eeuwige jachtvelden'.

4 *Ganzenproblematiek*

Er is geen reden om ganzen het leven zuur te maken. Het verjagen en bejagen van de dieren leidt alleen maar tot meer vliegbewegingen, meer honger, meer schade aan graslanden. Juist de aanwijzing van een ruime hoeveelheid grasland als foerageergebied, beperkt schade in andere gebieden. Wetenschappelijk onderzoek geeft aan dat graslanden waar ganzen niet gewenst zijn, met eenvoudige middelen onaantrekkelijk gemaakt kunnen worden voor de dieren, waardoor schade kan worden voorkomen. Ganzen zijn in veel gevallen te gast in ons land en het is ronduit onbeschaafd te noemen om dieren na een lange en vaak barre tocht te verwelkomen met geweervuur. De schade van ganzen aan grasland is zeer te overzien. Natuurlijk kan er lokaal sprake zijn van schade, maar die is niet van zodanige omvang dat de belastingbetaler zich daar zorgen over zou hoeven maken. We kunnen respect voor de natuur heel goed samen betalen, zodat boeren niet

gedupeerd worden en ganzen niet bejaagd.

5 *Roofvogels*

De Partij voor de Dieren is tegen het inzetten van roofvogels als jachtmiddel. Roofvogels behoren niet in gevangenschap gehouden te worden en ook niet door de mens opgezet te worden tegen andere dieren. Er moet een verbod komen op het houden van alle roofvogels en ook op het fokken met deze dieren en het verhandelen ervan. Ook hybride soorten moeten verboden worden, opdat geen vermenging optreedt met wilde roofvogels. Het vervolgen van roofvogels moet aan strenge straffen onderhevig worden en de opsporing ervan moet topprioriteit krijgen bij de Algemene Inspectiedienst.

6 *Houden van gezelschapsdieren*

De Partij voor de Dieren is voorstander van een beperkte positieflist, zodat het houden van allerlei soorten exotische en daartoe ongeschikte dieren aan banden wordt gelegd. Op overtreding van het houdverbod van dieren buiten de positieflist komen strenge straffen en handelaren die hierop betrap worden krijgen een houdverbod.

7 *Muskusratten*

De Partij voor de Dieren is van mening dat de bestrijding van muskusratten dient te worden stopgezet en dat het geld dat nu wordt uitgegeven aan de bestrijding van deze dieren geheel wordt ingezet voor controle- en herstelwerkzaamheden op kwetsbare plaatsen. Wij zullen dit punt agenderen zodra we in de kamer gekozen zijn.

GroenLinks

1 *Algemeen Flora-en faunawet*

Ja, wij willen ons daar zeker voor inzetten, maar we zijn er daarbij natuurlijk wel van afhankelijk of er een kamermeerderheid voor is.

2 *Kokkelvisserij*

Het is schandalig dat de mechanische kokkelvisserij elders zijn praktijken

gewoon kan voortzetten. We waren het zeer oneens met de hoge schadevergoeding die aan de kokkelsector is betaald voor het verlies van de vergunningen, maar daarvoor hadden dan tenminste de kokkelschepen opgekocht moeten worden, zodat ze vervolgens vernietigd konden worden.

3 *Jacht in natuurgebieden*

Wij zijn daar tegen.

4 *Ganzenproblematiek*

Nee, wij zijn het niet eens met het beleid. Ten eerste is de tachtigduizend hectare fourageergebied te klein. Nederland heeft een speciale internationale verantwoordelijkheid om de ganzen gastvrij te onthalen. Ten tweede zijn we het er niet mee eens dat ganzen buiten de fourageergebieden mogen worden afgeschoten. In

principe is het beleid dat eerst geprobeerd moet worden de ganzen via visuele en akoestische middelen te verjagen, maar de verleiding (voor jagers) is natuurlijk groot om al snel over te stappen op afschieten. Het is moeilijk te controleren of er voldoende andere middelen zijn geprobeerd, er is dus in feite een vrijbrief om te schieten. Afschot blijkt bovendien geen effectief middel te zijn, zo blijkt uit onderzoek van SOVON.

Wanneer er echt sprake is van grote, veelvuldige schade (bijvoorbeeld aan de natuur), wil GroenLinks de ganzen-

populatie via diervriendelijke methoden binnen de perken houden, zoals habitat-beheer voor overzomerende ganzen. Het zal altijd moeten gaan om regionaal maatwerk. Plaatsing van ganzen op de landelijke vrijstelling wijzen wij af.

5 *Roofvogels*

We hebben hierover nog geen definitief oordeel, maar wij wijzen jacht met roofvogels niet bij voorbaat af. Het lijkt ons wel dat het zal moeten gaan om inheemse roofvogelsoorten, om het eventuele probleem van vermenging te voorkomen. Met betrekking tot in het wild levende roofvogels vinden wij het vooral ernstig dat veel roofvogels het slachtoffer worden van vergiftiging of doodschieten door mensen. Politie en justitie zouden daar veel effectiever tegen moeten optreden.

6 *Houden van gezelschapsdieren*
GroenLinks is warm voorstander van een wettelijke, korte positieflijst op grond van artikel 33 Gwvd, die ook goed gehandhaafd wordt. Naar het voorbeeld van België zouden op een dergelijke lijst maximaal circa dertig zoogdieren mogen staan.

7 *Muskusratten*

Het Alterra-rapport geeft geen oordeel over de effectiviteit van de muskusrattenbestrijding, maar werpt hierover juist veel vragen op. We kunnen deze vraag daarom nu niet zondermeer met 'ja' beantwoorden, daarvoor is eerst meer onderzoek nodig. Zoals Alterra aangeeft is vooral het systematisch registreren van schade nodig om een goede een nut- en noodzaakdiscussie te kunnen voeren.

jonge buizerd (foto: Geurt Besselink).

Ganzen jacht-notities

LEO VAN DEN BERGH

In het vorige nummer van Argus hebt u kunnen lezen hoe de wilde ganzen in ons land, die dankzij het van kracht worden van de Flora- en faunawet, als beschermde dieren van de hen beloofde rust zouden hebben moeten kunnen genieten, hun leven allang niet meer zeker zijn. Door het destructieve beleid van het kabinet Balkenende, met voorop de jagende boer Veerman, ging deze wettelijke bescherming al snel weer verloren. Onder het mom van schadebestrijding werden allerlei maatregelen genomen om diersoorten, die krachtens de Flora- en faunawet beschermd waren, weer bejaagbaar gemaakt. In 'Ganzenjacht-notities' laat de auteur u zien hoe het momenteel in de Betuwe, dat door zijn uitgestrekte uiterwaarden van oudsher bekend staat als een favoriete foerageerplaats voor overwinterende ganzen, gesteld is met de bescherming van de gans. In dit nummer van Argus deel twee van deze notities.

In het Beuningse Broek en de Ewijkse Velden (gemeente Beuningen), een komkleigebied met nagenoeg uitsluitend graslanden, komen reeds sinds jaar en dag ganzen en kleine zwanen voor. Vroeger werden hier vooral de taigarietgans en de toendra-rietgans gezien die echter vanaf de jaren tachtig een groot deel van hun terrein aan de oprukkende industrie moesten prijsgeven. Tegenwoordig betreft het hier nog voornamelijk de kolgans en de grauwe gans.

In de winter 2004/05 verscheen er plotseling in het Beuningse Broek een tweetal ganzenschiethutten zoals die gebruikelijk waren bij de plezierjacht op ganzen vóór het in werking treden van de Flora- en faunawet. De plaats waar deze twee hutten werden gesitueerd laat weinig te raden over omtrent het werkelijke doel ervan. Het permanente komkleigrasland ter weerszijden van de sloot waarboven de hutten werden geplaatst kan namelijk bezwaarlijk worden opgevat als gedurende de winter voor ganzenvraat gevoelig.

De hutten werden geplaatst op geringe afstand van de autoweg A73 (die aan de noordelijke kopse zijde ligt) en eveneens vlakbij de hoogspanningslijn Teersdijk-Wamel en wel zodanig, dat bij beschieting in paniek wegvlochtende ganzen grote kans lopen

om tegen de draden van die leiding te vliegen, met alle fysieke gevolgen van dien.

'Faunabeheerders'

Dit soort jachtpraktijken verhoudt zich noch met de elementaire regels van de weidelijkheid noch met het fatsoen dat men van iedere beschaafde burger zou kunnen verwachten. Ook wanneer die zich door onontwikkeld en primitief confessioneel-liberaal overheidsbeleid 'faunabeheerder' mag noemen.

Het westelijke van de twee percelen grasland in kwestie wordt daarbij direct begrensd door een bosje waarin zich een sprong van ten minste een zestal reeën placht op te houden. Aan de noordelijke kopse zijde wordt ook dit bosperceel begrensd door respectievelijk de bermsloot, het talud en de rijbaan van de zeer drukke weg A73. Het laat zich raden wat de gevolgen kunnen zijn wanneer er op korte afstand van deze bosschage vanuit jachthutten op overvliegende of invallende ganzen geschoten wordt.

Of het rampzalige scenario van in paniek op de autoweg belandende reeën of dode dan wel aangeschoten ganzen of het

Foto's: Leo v.d. Bergh.

Kolgans op nest.

zich stuk vliegen tegen hoogspanningsdraden van individueel of groepsgewijze gedesoriënteerde vogels ten provinciehuize is meegewogen bij het verlenen van afschotvergunningen ter plaatse lijkt mij hoogst twijfelachtig.

Kennelijk teneinde te bevorderen dat er hier daadwerkelijk op ganzen kan worden gejaagd, heeft men het ten behoeve van het seizoen 2005/06 bestaan om tegen de zuidelijke kopse zijde van het bosperceel een maïskavel aan te leggen en deze pas eind januari 2006 te 'oogsten', naar alle waarschijnlijkheid met het oogmerk om daar een aantrekkelijke voedselsituatie voor ganzen te creëren (die gelukkigerwijze al snel door grote groepen kraaiachtigen werd benut, waardoor de voedselvoorraad rap werd opgeconsumeerd). Eén van deze twee hutten was intussen omgeven door aangeplant wilgenstek, waaruit geconcludeerd kan worden dat de jagers menen zich hier op slinkse wijze enig eeuwigheidsrecht verworven te hebben. Het lijkt mij zaak om aan deze wildgroei subiet een einde te maken.

Ganzenschiethutten

Elders in het Beuningse Broek en in het aangrenzende Ewijkse Veld werden in het seizoen 2005/06 in totaal vijf nieuwe ganzenschiethutten geplaatst op en nabij percelen permanent grasland die door hun positionering eveneens geen enkele twijfel open laten omtrent de werkelijke intentie ervan: namelijk het uitoefenen van de hobbyjacht.

De enige reden waarom ganzen hier gedurende het winterhalfjaar eventueel schade zouden kunnen doen is gelegen in mogelijke voedselconcurrentie met ter plaatse ingeschaarde schapen: een veesoort waarvoor de Europese Unie (i.c. de belastingbetaler) in de vorm van ooipremies het houden reeds jarenlang stimuleert. Het lijkt letterlijk de wereld op zijn kop om als contraprestatie hiervoor ongecontroleerde en ongenueanceerde jacht op bij wet beschermde, trekkende diersoorten te laten uitoefenen.

De natuurbeschermingsorganisaties, met voorop de zelfbenoemde doch op dit niveau structureel slapend blinde advocaat van de wilde vogels, (i.c. de Vogelbescherming) zou daarom ten spoedigste van de minister van LNV dienen te eisen dat hij de intrinsieke waarde*) van deze dieren erkent en

respecteert. Bovendien zou deze minister, die zelf jagend agrariër en derhalve belanghebbende is bij door hemzelf tot stand gebrachte wijzigingswetgeving, de intrinsieke waarde moeten relateren aan de naar mijn opvatting uitermate discutabele inkomstenderving die de ondernemers eventueel zouden kunnen ondervinden van het medegebruik van hun landerijen door diersoorten die hier ecologisch thuishoren en derhalve deel uitmaken van ons natuurlijke ecosysteem.

Het komkleigebied tussen de dorpen Druten - Afferden - Deest - Bergharen - Batenburg - Appeltern - Maasbommel - Beneden - Leeuwen en Boven - Leeuwen is sedert de jaren zeventig een sterk in betekenis toegenomen en nog altijd in internationale waarde toenemende pleisterplaats voor Siberische wintergasten zoals de kolgans, de toendrijetgans en de taigarijetgans, waar van tijd tot tijd ook belangrijke aantallen van de brandgans voorkomen. In dit gebied werd onder de vroegere jachtwetgeving dikwijls op zeer laakbare wijze de hobbyjacht op ganzen bedreven en het zal dan ook geen toeval zijn dat hier recentelijk in snel tempo een aantal al dan niet vaste schiethutten temidden van gras- en maïsland verrezen is. In januari en februari 2006 werden er in deze regio ten minste acht vaste en een zestal mobiele jachtvoorzieningen gelokaliseerd die getuige hun positionering voor namelijk de belangen van de plezierjacht dienden.

Schandelijk

De in het binnendijkse komkleigebied van bovengenoemde voorbeeldlocaties verjaagde ganzen kunnen echter in deze

streek nauwelijks naar percelen uitwijken waarop zij 'welkom' zijn of ten minste gedoogd worden. Zelfs in de uiterwaarden, die merendeels gesierd worden met het predikaat 'natuurontwikkelingsgebied' (wat ornithologisch feitelijk zoveel wil zeggen als *biotoop scheppen voor heggenmussen, winterkoningen, merels, vinken, kraaien en andere overtalrijke vogelsoorten ten koste van de vlaktedieren zoals ganzen, zwanen, weidevogels en dergelijke, waarvan er intussen velen op de rode lijst prijken*) en in de direct daaraan grenzende binnendijkse terreindelen worden de dieren verdreven of bejaagd.

Dit is een ronduit schandalige en onbeschaafde situatie, waaruit overduidelijk blijkt dat de schietgraagheid van hobbyjagers en de geldgierigheid van boeren voor de huidige wetgever, het parlement en zelfs de senaat zwaarder wegen dan een geciviliceerd, moreel, ethisch en ecologisch verantwoord natuurbeheer.

Uit deze waarnemingen wordt duidelijk dat het op heterdaad betrappen van jagers, die hun boekje te buiten gaan niet per sé nodig is om vast te stellen dat er in een gebied onoordeelkundig, onweidelijk of zelfs onwettig wordt geschoten. De stille getuigen zoals kadavers en vraatresten liegen er niet om en aan de aanwezigheid van gewonde vogels kan, door wie er oog voor heeft, nog lange tijd visueel worden geconstateerd hoe zorgvuldig de door de minister als parels gekoesterde hobbymatige 'faunabeheerders' er met de dieren omspringen. Deze controle hoeft niet per definitie in het koude jaargetijde te gebeuren, maar kan ook in het zomerhalfjaar of beter nog het hele jaar door plaatsvinden. Naast de informatie over de opstelling van vaste schiethutten, een fenomeen dat onlosmakelijk verbonden is met plezierjacht en niets van doen kan hebben met plaats- en tijdgebonden schadebestrijding op tijdelijk gevoelige percelen, kan er op deze wijze informatie verzameld worden die de gevolgen van de recente wetswijzigingen en vrijstellingen in een juist daglicht plaatst. Al zal dat daglicht een verontrustend duistere aanblik blijken te bieden!

**) De intrinsieke waarde van een dier kan het best omschreven worden als de gekwantificeerde culturele, natuurwetenschappelijke, ecologische en maatschappelijke belevingswaarden van een diersoort en van een af te schieten individu.*

De buit van de vos

Het hert in de Kollumerwaard dat drie weken lang werd geplaagd door een rood zeil in zijn gewei, is eindelijk verlost van zijn opvallende bagage (ANP). In deze tijd van het jaar is het gebruikelijk dat mannetjes herten hun gewei verliezen. Doordat dit ook het hert uit de Kollumerwaard overkwam, is het dier ook meteen zijn ballast kwijt.

Bedrijf leider Philip Kramer van Proefboerderij Kollumerwaard heeft het gewei met zeil aangetroffen, zo heeft hij laten weten.

Ganzenoverlast (gelezen in Boerderij, 15-08-2006): Boeren en wilbbeheerders willen meer mogelijkheden om zomerganzen aan te pakken. Op een bijeenkomst in de Hoeksche Waard is, in het bijzijn van het CDA-Kamerlid Schreijer-Pierik, gepleit voor ruimere mogelijkheden voor afschot en actiever optreden tegen terreinbeheerders. Er is zelfs de suggestie gedaan om met overheidssteun markten voor ganzenvlees te zoeken! Een boer in Oostzaan is daar maar vast voor zichzelf begonnen. De navolgende suggestie lezen we op een bord langs de A8 bij Oostzaan:

Aanbieding: Gratis biologisch ganzenvlees, zolang de voorraad strekt. Zelf schieten. Vermoedelijk is het bord van een boer die last heeft van ganzen op zijn weiland. De gemeente heeft de zaak in onderzoek.

McDonalds heeft in Groot-Brittannië de verpakking van zijn ijsjes zo aangepast dat egels er niet meer in vast komen te zitten. Dat betekent een grote overwinning voor de Britse organisatie BHPS, de Britse Egelbeschermingsvereniging, die al jarenlang strijd voert tegen de oude verpakking van de zogeheten

McFlurry's. Volgens die organisatie zijn de afgelopen jaren vele egels overleden doordat ze vast kwamen te zitten in de verpakking wanneer ze de restjes van het ijs wilden opeten. De nieuwe verpakking heeft een smallere opening waardoor egels er niet langer in vast komen te zitten.

De vakantie van een Nederlands echtpaar in de Duitse plaats Franzenheim (deelstaat Rijnland-Pfalz) werd ruw verstoord. Het paar was bezig met een wandeltocht toen een reebok hen aanviel. De echtelieden raakten licht gewond aan hun benen. Zelfs toen de beide 60-jarigen op de vlucht sloegen, bleef de reebok hen achtervolgen. Met gescheurde kleding meldden ze het voorval bij de politie in Franzenheim. Een week eerder viel in Frankrijk ook al een agressieve reebok twee joggers aan. Deskundigen denken dat het dier mogelijk agressief is geworden nadat hij door de jagers was verwond. En dat is een reële gedachte. Zelfs op vakantie nemen jagers hun dodelijke wapens mee. Of ze gaan gezellig op jachtreis om reebokken tegen een flinke betaling af te schieten...

Laatst kreeg ik een folder aangeboden van de Werkgroep Zwanen. Daarin staat hoe moeilijk de zwaan het momenteel in ons land heeft. Hiervoor is een groot aantal oorzaken te noemen: afschot, strenge winters, zwanen die tegen bruggen of hoogspanningsmasten vliegen, jonge vogels die worden verjaagd door oudervogels, vishaken en nylonlijnen, vernieling van nesten door kinderen etcetera. De knobbelzwaan valt onder de bescherming van de Flora- en faunawet maar die wet is inmiddels volledig uitgehouden. De ontheffingen voor het

vangen en doden van zwanen en het vernielen van de nesten, worden door de beleidsmedewerkers van de provincie zo ruimhartig verleend, dat er in Noord-Holland meer zwanen mochten worden afgeschoten dan er rondvliegen. Zelfs 'Weidevogelbeschermers' kregen een ontheffing voor het vernielen van eieren en nesten van zwanen.

In de folder staat dat we een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de bescherming van deze mooie dieren als we donateur van de werkgroep worden, een nest adopteren en nauwgezet aantekeningen maken die de werkgroep voor haar onderzoek kan gebruiken. Maar pas op dat u wel op gepaste afstand van de dieren blijft en let vooral goed op dat uw kinderen niet te dicht bij de nesten komen. Voor eventuele vragen kunnen we ons wenden tot een contactpersoon.... Maar wat blijkt nu? Die contactpersoon is dezelfde persoon die als beleidsmedewerker van de provincie zonder meer aanvragen voor het doden van zwanen honoreert met een ontheffing! Hoe geloofwaardig kun je zijn?

Het vissen met een kuilnet op het IJsselmeer is sinds 1970 verboden, maar één keer per jaar maakt het Ministerie van LNV een uitzondering. Dan gaan in het weekend negen botters en twee Volendammer kwakken (een groot model botter) het Markermeer op om deze vroegere vangsttechniek niet in vergetelheid te doen geraken.

De havenmeester in Edam-Volendam is schipper op één van de kwakken die aan kuilvissen meedoen. De techniek heeft hij een aantal jaren geleden geleerd van een paar 'oude rotten in het vak'. Nu is het de bedoeling dat hij op zijn beurt die kennis weer overdraagt.

De schepen verdwijnen in het nachtelijk duister, omdat de paling zich dan het gemakkelijkst laat vangen. Veel hoop op een goede vangst heeft de visser niet, want 'het raakt natuurlijk op'. Toch blijft het natuurlijk stropen, al is het dan met een vergunning. Te zo voor woorden.

De Groningse veehouder Reinder Luinge is sinds kort een levende schietschijf in het Duitse Luckow. De boer, die in de voormalige DDR een koeienbedrijf heeft, ligt ernstig overhoop met een aantal jagers uit zijn omgeving. De eerste kogels vlogen hem al om de oren. Oorzaak van de commotie is een rel rond een stroper die onlangs de bossen en velden rond Luckow onveilig maakte. Toen deze stroper eindelijk op heterdaad werd betrapt, waren werknemers van Luinge daar getuige van. Luinge verbiedt hen echter om een getuigenverklaring af te leggen. Hij is als boer erg kwetsbaar. De weigerachtige houding van de boer leidde tot grote woede bij de jagers, die vrezen dat de stroper de dans ontspringt als er geen getuigenverklaringen komen. Toch leuk om ook eens te lezen dat jagers er op staan dat de wet wordt gehandhaafd.

Egels in de bebouwde kom

In Klapwijk, de wijk in Pijnacker waar ik woon, leven egels. De afgelopen vijf jaar heb ik tijdens avondwandelingen drie keer zo'n stekelig dier aangetroffen en in dezelfde periode heb ik ook drie platgereden egels gezien. Wijkgenoten vertellen me soms dat hun tuin door egels wordt bezocht, maar helaas heb ik in onze eigen tuin nog nooit een egel zien rondscharrelen.

Omdat we geen achterpad hebben en omringende tuinen veelal met schuttingen zijn omsloten is onze achtertuin waarschijnlijk nauwelijks bereikbaar voor egels.

Hoeveel egels er precies in Klapwijk voorkomen weet ik niet, maar ik zal me wagen aan een ruwe schatting. In de gids 'Zoogdieren van West-Europa' (R. Lange, et al. 1994, KNNV-uitgeverij) staat vermeld dat de egeldichtheid tussen 0,2 en twee dieren per hectare kan liggen. De oppervlakte van Klapwijk bedraagt ongeveer vijfenvijftig hectare, waaruit te berekenen valt dat er tussen elf en honderdtien egels wonen. Dat laatste aantal lijkt mij veel te hoog. De tuinen in de wijk zijn doorgaans klein en vaak onbereikbaar voor egels. Bovendien is er veel bebouwing en bestrating, hetgeen nutteloze oppervlakte is voor egels. Als er in de hele wijk zo'n vijftiengig egels voorkomen, dan lijkt mij dat al heel wat.

De Vogel en Egelopvang Delft, een telefoongesprek

Egels zie ik niet zo vaak in Klapwijk, maar in de Vogel- en Egelopvang in Delft, waar ik als vrijwilliger werk, heb ik bijna wekelijks met ze te maken. Tijdens het werk op de opvang merk ik dat sommige mensen weinig afweten van egels. Zo had ik afgelopen herfst een meneer aan de telefoon die vertelde dat hij een egel had gevangen. Op mijn vraag wat de egel mankeerde antwoordde hij dat de egel zomaar 's nachts rondliep in de bebouwde kom. Dat kon volgens hem niet kloppen!

Egels zijn echter nachtdieren, dus nachtelijke activiteit is voor deze dieren volstrekt normaal. Sterker nog, een egel die overdag actief is mankeert meestal iets! Ook is het heel gewoon om binnen de bebouwde kom een egel aan te treffen, want egels kunnen op zeer veel plekken voorkomen als er maar voldoende ondergroei aanwezig is en de bodem niet al te vochtig is. Soms dringen ze zelfs vrij ver door in grote steden.

Het telefoontje kwam binnen in de herfst op een moment dat de egels nog actief waren. Als de buitentemperatuur niet meer boven de tien graden Celsius komt gaan de meeste egels in winterslaap. Gezonde, volgroeide egels met een gewicht tussen achthonderd en twaalfhonderd gram gaan eerder in winterslaap dan jonge egels met een lager gewicht. Vooral jonge egels, die minder dan zeshonderd gram wegen hebben te weinig vetreserves om de winter door te komen. Als je midden in de winter een egel tegenkomt terwijl het vriest, dan is er vast en zeker wat met het dier aan de hand.

Omdat ik uit de omschrijvingen van de meneer de indruk kreeg dat het een gezonde egel betrof heb ik hem vriendelijk, doch dringend verzocht de egel zo spoedig mogelijk terug te brengen naar de plek waar hij hem had gevonden. Toen vertelde hij dat het hem leuk leek om de egel in gevangenschap te houden in zijn afgesloten tuin. Dat heb ik hem met grote stelligheid afgeraden. Ten eerste is het bij de wet verboden om egels in gevangenschap te houden. De egelopvang heeft een speciale

onthefving om hulpbehoevende egels tijdelijk onderdak te bieden.

Ten tweede is een afgesloten tuin absoluut ongeschikt om een egel te huisvesten. Egels hebben een veel groter leefgebied nodig om voedsel te zoeken. Het territorium van een egel is meerdere hectaren groot en per nacht leggen ze soms wel drie kilometer af. Tussen struiken en in grasvelden zoeken ze naar voedsel, dat bestaat uit kleine dieren zoals insecten, pissebedden, regenwormen en slakken. Egels hebben een flinke eetlust en per nacht worden heel wat kleine beestjes verzvolgen. Naast voedsel is het ook heel belangrijk voor egels dat er in hun territorium plekken zijn waar ze zich overdag en in de winter veilig kunnen terugtrekken, zoals een hoop takken of dicht struikgewas. De derde reden om geen egel mee te nemen en in een tuin gevangen te houden is dat ze niet meer in contact kunnen komen met soortgenoten of zelfs met hun eigen hulpbehoevende jongen. Een vrouwtjes egel kan één tot twee nestjes jongen krijgen in de periode van mei tot september. Het is niet uitgesloten dat de gevangen egel een vrouwtje was dat haar jongen nog moest zogen! Dus, ogenblikkelijk terugzetten die egel en verder met rust laten.

Stekels maken de egel

Het meest opvallend aan een egel zijn de stekels, die als een soort schild op de rug worden gedragen. Een volwassen egel heeft ongeveer vierentachtighonderd stekels met een lengte van bijna twee centimeter. Egelbaby's hebben zelfs voor de geboorte al kleine stekeltjes. De babystekels liggen echter in de door vocht gezwollen huid verzonken, zodat het geboortekanaal van de moeder niet wordt beschadigd. Jonge egels ruilen na een

aantal maanden hun jeugdstekels in voor volwassen stekels. Het is normaal dat egels af en toe wat stekels vervangen, maar vorig jaar was er een egel in de opvang die bijna al zijn stekels had verloren. Waar eerst de stekels zaten was nu alleen een donkergekleurde, leerachtige rughuid te zien, hetgeen een merkwaardig gezicht was. De stekelloze egel werd 'kale Bram' genoemd. Enkele maanden later klopte die naam gelukkig al niet meer, want zijn stekels waren weer keurig aangegroeid. Als een egel zich oprolt verdwijnen de zachte egelkop, buik en poten geheel uit zicht. Er blijft een stekelige bal over waar roofdieren moeilijk vat op krijgen. Desondanks bieden de stekels niet in alle gevallen bescherming tegen roofdieren, want vossen, honden en uilen slagen er regelmatig in een egel op te peuzelen. De stekels beschermen de egel ook niet tegen verkeer. In Klapwijk maken auto's waarschijnlijk meer slachtoffers onder egels dan roofdieren. Evenmin bieden de stekels bescherming tegen parasieten. Egels hebben soms zwaar te lijden van zowel inwendige parasieten (longwormen en darmwormen) als van uitwendige parasieten (egelvlooiën, teken en mijten).

Het territorium van de egel is meerdere hectaren groot en per nacht legt het dier soms wel drie kilometer af. (foto's: Arnoud v.d. Berg & Harm Niesen).

Tot slot nog enkele tips om egels te helpen

- Maak een egeltrapje in uw tuinvijver. Egels kunnen zwemmen, maar tegen steile kanten kunnen zij niet opklimmen. In 2005 heb ik van twee verschillende dorpsgenoten gehoord dat er een egel in hun vijver was gekomen, die er niet meer uit kon. Eén van die egels is verdrongen.
- Gebruik geen slakkengif of andere bestrijdingsmiddelen in uw tuin.
- Laat een nest jonge egels met rust. De moeder komt pas terug als u weg bent.
- Verplaats een egel niet naar een ander gebied omdat u denkt dat het daar veiliger is voor de egel. De dieren kennen hun eigen plek en bovendien kunnen vrouwtjes jongen hebben! Natuurlijk is het wel goed om een egel van de weg te halen.
- Maak het voor egels mogelijk om uw tuin binnen te komen
- Zorg voor hopen met takken en bladeren in de tuin om egels een overwinterplaats te geven. Verbrand geen stapels takken die langere tijd hebben gelegen, zonder te controleren of er een egel tussen zit
- Geef nooit melk te drinken, alleen water. De lactose in de melk geeft ernstige darmklachten. Droge kattenbrokjes worden wel goed verdragen, maar daarmee kunt u ook andere dieren aanlokken. Beter is het om kleine diertjes een kans te geven in uw tuin, door deze in te richten met planten en/of gras.

Als u een egel vindt die hulp nodig heeft, dan kunt u het beste contact opnemen met een egelopvang bij u in de buurt.

Caroline Elfferich

Wandelen in het beekdal

Zo'n honderd donateurs en sympathisanten van De Faunabescherming hadden zich op 30 september verzameld op het Everwijnsgoed, een oude voormalige boerderij in het dal van de Renkumse beek. Na het welkomstwoord van waarnemend voorzitter Harm Niesen werden ze in de juiste stemming gebracht door Leo van den Bergh, die een verhaal hield over wilde ganzen. Leo werkte vroeger bij het RIN, dat later is opgegaan in het veel meer commercieel werkende Alterra. Sinds enige tijd is hij met de VUT, waardoor hij weer meer vrijheid heeft om nuttig en onafhankelijk onderzoek te doen (zie ook pagina 16).

Er is in de afgelopen decennia veel veranderd op het gebied van de ganzen die in Nederland overwinteren. Zo zijn nu andere ondersoorten van de rietgans te zien, die hun broedgebieden oostelijker in Rusland hebben. Dat heeft waarschijnlijk minder te maken met klimaatswisselingen dan met veranderingen in de landbouw- en jachtpraktijk in de broed- en (vroegere) overwinteringsgebieden. Boeren ervaren ganzen als voedselconcurrenten, maar eigenlijk pas sinds de tijd dat er in Nederland sprake is van meer (en stevig gesubsidieerde!) schapenteelt. Dit vanwege het korte gras dat zowel ganzen als schapen prefereren. Sommige ganzensoorten zijn gaan broeden in Nederland nadat ze hier zijn ontsnapt uit stadsparken (bijvoorbeeld de nijlgans) of ook omdat jagers hun sinds enige tijd niet meer toegestane lokganzen hebben losgelaten (kolgans). In het algemeen passen ganzen zich steeds goed aan aan veranderende omstandigheden. Een speciaal biotoop vormen de geïsoleerd liggende graslandjes binnen de lussen van afslagen van snelwegen (rotondes), waar zelden mensen komen. Hier kunnen de vogels rustig broeden, maar er vallen vaak wel slachtoffers wanneer de ganzen met hun jongen naar het aan de andere kant van de weg liggende boerenland willen trekken. Na de lezing en vóór de vegetarische lunch werden de aanwezigen in een vijftal groepen verdeeld voor een zonnige wandeling langs beeklopen en bosranden van de Renkumse beek. Dit gebied zal in de toekomst deel uitmaken van de corridor waarlangs herten en andere dieren vanaf de Veluwe tot aan de uiterwaarden van de Rijn kunnen komen. Er zijn echter nog heel wat obstakels te overwinnen voordat deze corridor ook werkelijk zal functioneren.

Het jaaroverzicht

De sinds het vertrek van Jeen Poeder als waarnemend voorzitter optredende Harm Niesen begon zijn jaarrede met de mededeling dat De Faunabescherming nog steeds op zoek is naar een nieuwe voorzitter. Maar daar wordt aan gewerkt. Er zijn enkele ideeën aangedragen die ons mogelijk verder kunnen helpen. Voor onze stichting speelden het afgelopen jaar een aantal belangrijke zaken. Ten eerste was er de kwestie van de wilde ganzen, die weer bejaagd mogen worden. De Faunabescherming heeft zich sterk ingezet om hier paal en perk aan te stellen. Begin dit jaar is er veel commotie geweest rondom de weidevogels, waarvan minister Veerman vond dat een SOVON-onderzoek had aangetoond dat de vos daar in dat verband als een voornamelijk predator kon worden gezien. Echter die interpretatie van de minister is volstrekt onjuist: de vos is dat dus volgens SOVON zeker niet. Desondanks plaatste de minister het

dier op de landelijke vrijstellingslijst. In de politiek tellen argumenten weinig, wel de stemmen van jagers en vooral die van de boeren. Hun (jagende) vertegenwoordigers in de Tweede Kamer hebben helaas veel invloed.

Ook het feit dat er in Friesland nog steeds kievitseieren geraapt mogen worden was een teleurstelling. Diverse goede uitgangspunten van de Flora- en faunawet zijn door latere maatregelen van de minister ontkracht. Wij hebben diverse rechtszaken kunnen winnen dankzij het uitgangspunt van die wet dat de effectiviteit van de jacht op bepaalde diersoorten moest worden aangetoond. Maar hoe lang zal dat nog duren?

Het blijkt steeds weer lastig te zijn om via de (ons welgezinde) politieke partijen belangrijke kwesties beter in het nieuws te krijgen. Er zijn bepaalde nadelen verbonden wanneer we zitting nemen in provinciale overlegcommissies: jouw mening telt daar nauwelijks mee, terwijl de andere partijen jouw aanwezigheid misbruiken om meer gezag mee te geven aan voor de fauna ongunstige maatregelen. Soms winnen we rechtszaken, bijvoorbeeld recent nog in verband met afschotvergunningen voor damherten, die schade in fruitboomgaarden zouden aanrichten, en bovendien een gevaar voor het verkeer zouden vormen. Maar wat bereiken we ermee: dat de tegenpartij hun volgende verzoek voor een afschotvergunning nog nauwkeuriger gaat omschrijven, zodat het voor ons lastiger wordt een rechtszaak daarover te winnen? En het lukt ons nauwelijks de andere partijen van onze standpunten te overtuigen. In de praktijk hebben wij meer aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn dan aan de intussen steeds verder uitgeklede en dus minder vergaande Flora- en faunawet.

Binnenkort zal evaluatie van de Flora- en faunawet gaan spelen. Samen met de Dierenbescherming wordt er een nota

van Renkum

geschreven. Dankzij de kabinetscrisis is er meer tijd gekomen om daar een kwalitatief uitstekend stuk van te maken. In verband met de komende Kamerverkiezingen heeft De Faunabescherming een lijst met wensen en een enquête naar de politieke partijen gestuurd (zie pagina 10). Er zijn vooral goede contacten met de Partij voor de Dieren. Hun lijsttrekker, Marianne Thieme, zit in ons bestuur. Toch zal De Faunabescherming, vanwege haar politieke onafhankelijkheid, geen expliciet stemadvies geven!

Vragenuurtje

In het vragenuurtje werd als eerste de vraag gesteld over het bijvoeren van uitgezette dieren bij extreme kou, hitte en dergelijke in onder andere de Oostvaardersplassen. Bijvoeren heeft als nadeel verhoogde productiviteit van de dieren en hoe ga je daar dan mee om? De Dierenbescherming heeft een proces verloren, waarin zij Staatsbosbeheer wilde verplichten dieren in de Oostvaardersplassen bij te voeren. Staatsbosbeheer gaat nu wel intensiever controleren of dieren de winter waarschijnlijk niet doorkomen en zal deze dan eerder afschieten. Dit alles is conform de conclusies en adviezen van een rapport dat door een groep van internationale deskundigen op verzoek van het ministerie van LNV is opgesteld en waar De Faunabescherming het in grote lijnen mee eens is.

Zorgwekkend is de kwestie van de handel in wilde dieren. Alle mogelijke soorten worden verhandeld, ook - of juist - in Nederland, al of niet legaal en er wordt nauwelijks gecontroleerd. Minister Veerman wil nu alle soorten roofvogels toestaan als jachtmiddel voor valkeniers. Helaas is de Nederlandse Vogelbescherming weinig genegen met ons samen te werken om daar iets aan te doen. Zij laten ons vaak de kolen uit het vuur halen,

zoals met de kwestie van de Kievitseieren in Friesland, en haken af als er een in onze ogen onduidelijk compromis uit komt rollen. De Vlaamse Vogelbescherming durft haar nek wel uit te steken. Zij kwam onlangs in het nieuws door haar resolute stellingname tegen de valkerij en alle misstanden die daarmee samenhangen.

Zichtbaarheid

Misschien wel de belangrijkste vraag werd op het einde van de vergadering gesteld: hoe worden wij als stichting De Faunabescherming beter zichtbaar? Hoe krijgen we het voor elkaar dat er meer naar ons wordt geluisterd? Kennelijk werkt het uitwisselen van argumenten niet meer. Rechtszaken, waar veel geld en energie in wordt gestoken, winnen we regelmatig wel, maar ze sorteren toch weinig effect. Er werden enkele ideeën aangedragen om door middel van fondsenwerving en een professionele(re) presentatie onze zichtbaarheid te vergroten. Vanuit het bestuur werd wel gesteld dat het belangrijk is dat De Faunabescherming voor het organiseren van acties en het geven van meningen onafhankelijk blijft van eventuele geldverstreckers. Dat is dus het dilemma: enerzijds hebben we geld nodig om ons beter te profileren maar anderzijds willen we zo min mogelijk afhankelijk zijn van deze geldschijters. Hiermee werd de plenaire discussie afgesloten. Buiten wachtte de deelnemers aan de jaarvergadering nog een verrassing: Harry Voss, die zich voor de boerderij met zijn VeggieDogs-kraam had opgesteld, tracteerde de vertrekkende donateurs op vegetarische worstjes van Stichting Wakker Dier. De VeggieDogs vielen goed in de smaak!

Jan Bouterse

De 'plotselinge' verdwijning van jachthutjes in Noord-Holland

Aan de Molendijk, pal achter de drie molens van Schermerhorn (Noord-Holland), werden 14 augustus jl. twee jachthutten waargenomen op een akker gelegen tussen percelen waar graan en aardappels werden verbouwd. Op de betreffende akker werd het aanwezige gewas in een zeer deplorabele toestand aangetroffen waarbij, door het in grote hoeveelheid aanwezige onkruid, de vraag gesteld kan worden of er hier überhaupt wel de intentie was om ooit te oogsten. Deze veronderstelling werd door de aanwezigheid van de twee hutten en enige honderden houtduiven die zich tegoed deden aan het inmiddels rottende gewas, versterkt. Wanneer ter voorkoming van landbouwschade aan andere graanakkers gekozen zou worden voor het gedogen van de duiven op dit perceel, zou men hier begrip voor kunnen opbrengen. Helaas liggen de feiten anders en kunnen we hier spreken van een zeer professionele voederlokatie waar door middel van afschot vele tientallen, misschien wel honderden, duiven naar de eeuwige jachtvelden worden geschoten en waar de dieren die het wel overleven zich juist genoodzaakt zien te vluchten naar schade gevoelige akkers.

Ingevolge de intentie van de Flora- en faunawet is het de grondgebruiker (dus ook als hij erwten kweekt) niet toegestaan houtduiven, die zich ophouden op een perceel naast het perceel waar schade wordt ondervonden opzettelijk te verontrusten. Van dit opzettelijke milieudelict is op 15 augustus melding gemaakt bij de handhavers van de Provincie Noord-Holland. Bij een herbezoek op 16 augustus bleken de hutten plotsklaps verdwenen te zijn. Helaas leerde navraag bij de Provincie dat men hiervoor niet verantwoordelijk was en dat een onderzoek nog moest worden opgestart. Dat laatste lijkt ons nu niet meer nodig...

